

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO NR. 5D-2025/2.2-1021 PRIEŠ KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĘ

2025-11-05 Nr. PA-198
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Seimo kontrolierė 2025 m. rugpjūčio 13 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl biudžetinės įstaigos „Parkavimas Kaune“ (toliau tekste ir citatose – BĮ „Parkavimas Kaune“), kurios steigėja yra Kauno miesto savivaldybė (toliau tekste ir citatose – Savivaldybė), darbuotojų veiksmų, panaikinus jam išduotą specialų parkavimo leidimą Kauno mieste ir įteikus sprendimą sumokėti vietinę rinkliavą už jo transporto priemonės stovėjimą geltonojoje zonoje (toliau – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde rašo:

2.1. „2025 m. gegužės 14 d. gavau oficialų elektroninį laišką iš BĮ „Parkavimas Kaune“, kuriame buvo patvirtinta, kad mano automobiliui valst. Nr. [...] išduotas specialus parkavimo leidimas Kauno mieste, galiojantis nuo 2025-05-14 iki 2028-05-14. Laiške aiškiai nurodyta, kad leidimas aktyvuotas ir galioja“ (šios ir kitų citatų kalba bei skyryba netaisytos).

2.2. „2025 m. rugpjūčio 5 d., pasistačius automobilį Kauno centre, radau pranešimą apie 25 € baudą už neva nesumokėtą vietinę rinkliavą. Jokio asmeninio pranešimo apie leidimo panaikinimą negavau – nei registruotu laišku, nei elektroniniu paštu, nei SMS, nors apie leidimo išdavimą buvau informuotas būtent asmeniškai el. paštu.“

2.3. „Susisiekus su BĮ „Parkavimas Kaune“ telefonu, buvau informuotas, kad leidimas panaikintas dėl to, jog nesu deklaravęs gyvenamos vietos Kaune, o ši informacija esą paskelbta tik jų interneto svetainėje. Laikau tokį informavimo būdą netinkamu ir pažeidžiančiu gero administravimo principą, nes apie paslaugos suteikimą buvau informuotas asmeniškai, todėl analogiškai turėjau būti informuotas ir apie jos nutraukimą.“

2.4. „Pabrėžiu, kad pagal Lietuvos įstatymus jokie jau išduoti galiojantys dokumentai negali būti atšaukiami atbuline data, išskyrus atvejus, kai jie buvo išduoti akivaizdžiai neteisėtai. Mano atveju leidimas buvo išduotas teisėtai, todėl jo vienašalis panaikinimas be įspėjimo ir baudos skyrimas yra savivalė.“

3. Skunde Seimo kontrolierės prašoma:

3.1. „Įvertinti BĮ „Parkavimas Kaune“ veiksmus ir nustatyti, ar jie neprieštaruja įstatymams bei gero administravimo principams.“

3.2. „Įpareigoti BĮ „Parkavimas Kaune“ panaikinti 2025-08-05 skirtą 25 € baudą kaip nepagrįstą.“

3.3. „Užtikrinti, kad ateityje apie leidimų panaikinimą būtų privaloma informuoti asmeniškai, o ne tik per interneto svetainę.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Siekdama išsiaiškinti pirmiau aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierė 2025 m. rugpjūčio 28 d. raštu Nr. SE-1725 kreipėsi į Savivaldybės merą, prašydama pateikti informaciją ir ją pagrindžiančius dokumentus, reikalingus tyrimui atlikti.

Seimo kontrolierė 2025 m. rugsėjo 5 d. raštu Nr. SE-1783 kreipėsi ir į Vyriausybės atstovą Kauno ir Marijampolės apskrityse (toliau – Vyriausybės atstovas), prašydama Skundo kontekste pagal kompetenciją patikrinti, ar Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatai, patvirtinti Kauno miesto savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-552, galioję nuo 2024 m. gruodžio 18 d. iki 2025 m. rugpjūčio 1 d., (toliau tekste ir citatose – Nuostatai 1) neprieštaravo aukštesnės galios teisės aktams, ypač atkreipiant dėmesį į Nuostatų 1 50 punkto atitiktį teisėtų lūkesčių, teisės aktų negaliojimo atgal, teisinio tikrumo principams.

5. Savivaldybės mero 2025 m. spalio 1 d. rašte Nr. (33.192E)R-3598 Seimo kontrolieriui nurodyta ši informacija, patvirtinta atitinkamais informaciją įrodančiais dokumentais:

5.1. „Pagal Pareiškėjo 2025-05-14 pateiktą prašymą, vadovaujantis galiojančių Nuostatų 1 46 punktu, leidimas elektromobiliui, kurio valst. Nr. [...] (toliau – transporto priemonė) buvo išduotas 2025-05-14. Apie tai Pareiškėjas buvo informuotas 2025 gegužės 14 d. elektroniniu pranešimu iš el. pašto dėžutės noreply@parkavimaskaune.lt į el. pašto dėžutę [...]“.

5.2. „Specialus leidimas yra stovėjimo leidimas, kuriam taikomos papildomos sąlygos. Šiam Pareiškėjui buvo išduotas specialus leidimas, kurio sąlygos numatytos Nuostatų 1 46 punkte“.

5.3. „Leidimo išdavimo dieną Pareiškėjas turėjo atitikti nuostatų 46 punkte nurodytas sąlygas: [...]. Šias sąlygas Pareiškėjas atitiko, todėl leidimas yra išduotas teisėtai“.

5.4. „2025 m. liepos 8 d. Tarybos sprendimu Nr. T-590 buvo pakeistas Nuostatų 1 46 punktas, po kurio įsigaliojimo Pareiškėjas nebeatitiko specialaus leidimo turėjimo sąlygų“.

5.5. „Pareiškėjas apie leidimo panaikinimą buvo informuotas iš anksto – 2025-07-18, Pareiškėjo prašyme išduoti leidimą nurodytu elektroniniu paštu [...]. Pareiškėjui buvo pateiktas išaiškinimas, kad įsigaliojus Savivaldybės tarybos sprendimui Nr. T-552 (2025-07-08 redakcija Nr. T-590, įsigaliojusi 2025-08-01) nuo 2025-08-02 išduotas elektromobilio leidimas netenka galios bei pateikta nuoroda su išsamiau paaiškinimu“. „2025 liepos 18 d. buvo išsiųsti du laiškai iš el. pašto dėžutės noreply@parkavimaskaune.lt į el. pašto dėžutę [...] (pridedamas informacijos išsiuntimo patvirtinimo faktas – UAB „Interneto vizija“ rašto kopija)“.

5.6. „Kadangi transporto priemonė buvo pastatyta geltonojoje mokamoje zonoje, bet nesumokėta rinkliava, vadovaujantis Nuostatų [37.17 papunkčiu, Pareiškėjui buvo paliktas pranešimas Nr. 929317 sumokėti 25 eurų rinkliavą už transporto priemonės stovėjimą, nepriklausomai nuo stovėjimo laiko tą dieną, sumokant rinkliavą per 30 kalendorinių dienų nuo pranešimo apie nesumokėtą rinkliavą surašymo dienos, terminą skaičiuojant nuo kitos darbo dienos pradžios. Pareiškėjas rinkliavą pagal pranešimą apie nesumokėtą rinkliavą sumokėjo 2025-08-31“.

5.7. Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų, patvirtintų Savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-552, galiojusių nuo 2025 m. rugpjūčio 1 d. iki 2025 m. rugsėjo 15 d. (toliau tekste ir citatose – Nuostatai 2) „nuostatos taikomos ir pagal Nuostatus 1 išduotus leidimus (50 ir 61 punktai)“.

5.8. „Nuostatuose 1 aiškiai išdėstyta, jog leidimo išdavimo sąlygos gali būti pakeistos ir nebeatitinkant naujų sąlygų leidimas bus panaikintas. Apie leidimo panaikinimą Pareiškėjas buvo iš anksto informuotas.“

6. Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse 2025 m. spalio 10 d. rašte Nr. S2-90-(5.27Mr) Seimo kontrolierei nurodyta ši informacija, patvirtinta atitinkamais informaciją įrodančiais dokumentais:

6.1. „[...] Vyriausybės atstovas 2025 m. spalio 9 d. teikimu Nr. TR2-15-(5.2E) „Dėl Kauno miesto savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 19 d. sprendimo Nr. T-552 „Dėl vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų ir Kauno miesto vietų, kuriose renkama ši rinkliava, sąrašo patvirtinimo“ 1.1 papunkčiu patvirtintų Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų 50 punkto pakeitimo“ pasiūlė svarstyti Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų, patvirtintų Kauno miesto savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-552 „Dėl Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų ir Kauno miesto vietų, kuriose renkama ši rinkliava, sąrašo patvirtinimo“ 50 punkto pakeitimo, suderinant su teisės principais, klausimą.“

6.2. „[...] įvertinus Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatus ir be kita ko jų 50 punkte įtvirtintą teisinį reguliavimą, kitų prieštaravimų įstatymams bei teisės principams nebuvo nustatyta.“

7. Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse 2025 m. spalio 9 d. teikime Nr. TR2-15-(5.2.E), be kita ko, nurodyta:

„[...] Nuostatų 50 punkte nustatytas specialiųjų leidimų galiojimo terminas nėra tiksliai ir aiškiai apibrėžtas – specialūs leidimai galioja 1095 dienas, bet priklausomai nuo Savivaldybės tarybos ateity priimtame sprendime nustatyto teisinio reguliavimo, galiojimo terminas (sąlygos) gali keistis. Tokiu būdu, nesant tiksliai nustatytam terminui, jų galiojimas nėra aiškus, o subjektai, kuriems išduoti specialūs leidimai atsiranda tam tikrame neapibrėžtume, kai jiems išduotas leidimas bet kada gali nustoti galiojęs, priklausomai nuo Savivaldybės tarybos valios.

Atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje suformuotą išaiškinimą, manytina, jog Nuostatų 50 punkto nuostata „[...] bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas“, prieštarauja teisinio tikrumo principui.

Konstitucinis Teismas, atskleisdamas, be kita ko, konstitucinio teisinės valstybės principo turinį, taip pat yra konstatavęs, kad „įstatymų leidėjas privalo nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris *inter alia* suteiktų galimybę teisinių santykių subjektams iš anksto žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, kad jie galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį, įstatymų ir kitų teisės aktų grįžtamoji galia neleidžiama (*lex retro non agit*), nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (*lex benignior retro agit*). Tad pagal Konstituciją įstatymų leidėjui ir kitiems teisėkūros subjektams draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį teisės aktui būtų suteikta (galėtų būti suteikta) grįžtamoji galia, jeigu juo pabloginama teisinių santykių subjekto padėtis“.

Taip pat Konstitucinis teismas savo nutarimuose aiškindamas principo *lex retro non agit* (įstatymas atgal negalioja) reikšmę, yra aiškiai pabrėžęs, kad teisės aktais negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris įsiterptų į jau pasibaigusius teisinius santykius bei, kad teisės aktai paprastai netaikomi tiems įvyksiems teisiniams faktams ir teisiniams padariniams, kurie atsirado iki naujai priimto teisės akto įsigaliojimo, o „toks reguliavimas, kuris galėtų pakeisti teisės normas, kai reguliuojami santykiai jau yra užbaigti, sudarytų

prielaidas paneigti asmenų teisėtus lūkesčius, teisinį tikrumą ir teisinį saugumą“. Taip pat, kad „asmenys, pagal įstatymą įgiję tam tikras teises, turi teisę pagrįstai tikėtis, jog šios teisės nustatytą laiką bus išlaikytos ir įgyvendinamos, todėl keičiant teisinį reguliavimą būtina laikytis Konstitucijos normų ir principų, *inter alia* principo *lex retro non agit*“.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje taip pat laikosi nuostatos, kad teisės aktai pagal bendrą taisyklę netaikomi tiems įvykusiems teisiniams faktams ir teisiniams padariniams, kurie atsirado iki naujai priimto teisės akto įsigaliojimo. [...].

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas be kita ko pasisako, kad šiuo principu siekiama užtikrinti teisinio reguliavimo bei asmenų teisinio statuso aiškumą, stabilumą. Subjektai turi žinoti, kokio elgesio iš jų yra tikimasi, reikalaujama, ir turi būti tikri, kad už teisės aktus atitinkančių elgesį jiems nebus taikomos teisinės poveikio priemonės vėliau pasikeitusio teisinio reguliavimo pagrindu.

Taigi, įvertinus Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje bei Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuluotą poziciją, darytina išvada, jog norminiams teisės aktams keliamas reikalavimas, kad juose įtvirtintos teisės normos nebūtų taikomos juridiniams faktams ir teisinėms pasekmėms, atsiradusioms dar iki šio akto įsigaliojimo ir būtų siekiama užtikrinti teisinio reguliavimo bei asmenų teisinio statuso aiškumą ir stabilumą.

Šiuo atveju, manytina, jog ginčytina Nuostatų 50 punkto norma, kad specialūs leidimai galioja 1095 dienas nuo jų išdavimo datos, bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Savivaldybės tarybos sprendimas, įtvirtina tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį Savivaldybės tarybos vėliau priimti sprendimai, kuriais būtų pakeistos specialiųjų leidimų galiojimo sąlygos ir/ar terminas, būtų taikomi iki jų įsigaliojimo pasibaigusiais teisiniams santykiams, t. y. iki jų įsigaliojimo išduotiems specialiesiems leidimams.

Tokiu būdu, aukščiau minėtų Savivaldybės tarybos priimtų sprendimų galiojimas būtų nukreiptas atgal bei pablogintų subjektų, kuriems išduoti specialūs leidimai iki šių sprendimų įsigaliojimo, teisinę padėtį.

Kadangi šie subjektai įgijo teisėtą lūkestį, kad jiems išduoti leidimai galios iki jų galiojimo termino pabaigos, akivaizdu, kad tokiu teisiniu reguliavimu neapsaugojamas jų teisėtas lūkestis, kad jų teisė naudotis išduotais specialiaisiais leidimais bus išlaikyta ir realiai įgyvendinama visą šių leidimų galiojimo terminą, t. y. 1095 dienas.

Įvertinus ginčytiną nuostatą ir aukščiau minėtus Konstitucinio bei Vyriausiojo administracinio teismo aiškinimus, darytina išvada, jog Nuostatų 50 punkto nuostata toje dalyje, kurioje nurodyta, kad specialūs leidimai galioja „ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas“ prieštarauja ir *lex retro non agit* (įstatymo negaliojimo atgal) bei teisėtų lūkesčių principams. [...].“

Atsižvelgdamas į tai, Vyriausybės atstovas pasiūlė svarstyti Kauno miesto savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-552 „Dėl Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų ir Kauno miesto vietų, kuriose renkama ši rinkliava, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintų Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų 50 punkto pakeitimo klausimą. Vyriausybės atstovo teikimą Kauno miesto savivaldybės taryba turi apsvarstyti ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo teikimo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui raštu per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

8. *Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio „Seimo kontrolierių tiriami skundai“ 1 dalis* – „Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.“

9. *Viešojo administravimo įstatymo (VAĮ):*

2 straipsnio „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ 4 dalis – „Administracinis reglamentavimas – viešojo administravimo subjektų veikla rengiant įstatymų ir kitų norminių teisės aktų projektus ir priimant norminius administracinius aktus.“

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) atsakomybės už priimtus sprendimus. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, vykdydamas administracinį reglamentavimą ar priimdamas administracinius sprendimus, turi prisiimti atsakomybę už administracinio reglamentavimo ar priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius; [...]; 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...].“

16 straipsnio „Administracinio sprendimo pripažinimas netekusiu galios“ 1 dalis – „Viešojo administravimo subjektas gali pripažinti netekusiu galios savo arba įstatymų nustatytais atvejais žemesnio pagal pavaldumą viešojo administravimo subjekto priimtą: 1) neteisėtą administracinį sprendimą; [...].“

39 straipsnis „Viešojo administravimo subjektų atsakomybė“:

„Turtinė ir neturtinė žala, atsiradusi dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų administracinių aktų, atlyginama Civilinio kodekso ir Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo nustatytais pagrindais ir tvarka.“

10. Vietos savivaldos įstatymo (VSI):

4 straipsnis „Vietos savivaldos principai“ – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...]; 5) teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir įstaigų veikla grindžiama Konstitucija, įstatymais ir kitais teisės aktais; [...].“

6 straipsnis „Savarankiškosios savivaldybių funkcijos“ – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos)) savivaldybių funkcijos: [...]; 2) vietinių rinkliavų nustatymas; [...].“

15 straipsnio „Savivaldybės tarybos kompetencija“ 2 dalis – „Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija: [...]; 14) sprendimų teikti mokesčių, rinkliavų ir kitas įstatymų nustatytas lengvatas savivaldybės biudžeto lėšomis, [...] priėmimas, [...]; [...].“

70 straipsnio „Savivaldybių veiklos priežiūra“ 1 dalis – „Ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus, Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo nustatyta tvarka prižiūri Vyriausybės skiriami valstybės pareigūnai – Vyriausybės atstovai.“

11. Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytomis Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų, patvirtintų Savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-552, galiojusių nuo 2024 m. gruodžio 18 d. iki 2025 m. rugpjūčio 1 d. (Nuostatai 1):

46 punktas – „Specialūs leidimai grynųjų elektromobilių valdytojams išduodami pateikus prašymą ir transporto priemonės registracijos liudijimą. [...].“

50 punktas – „Specialūs leidimai, nurodyti šių nuostatų 46 punkte, galioja 1095 dienas nuo jų išdavimo datos, bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas.“

12. Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytomis Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų, patvirtintų Savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-552, galiojusių nuo 2025 m. rugpjūčio 1 d. iki 2025 m. rugsėjo 15 d. (Nuostatai 2):

46 punktas – „Specialūs leidimai grynųjų elektromobilių valdytojams [...]. [...] išduodami fiziniams asmenims, kurie yra deklaravę gyvenamąją vietą Kauno mieste, arba juridiniams asmenims, kurių buveinės adreso registracijos vieta yra Kauno mieste.“

46³ punktas – „Nustačius, kad grynojo elektromobilio valdytojo fizinio asmens gyvenamoji vieta nebėra deklaruota Kauno mieste arba grynojo elektromobilio valdytojo juridinio asmens buveinės adresas nebėra registruotas Kauno mieste, išduotas specialus leidimas panaikinamas.“

50 punktas – „Specialūs leidimai, nurodyti šių nuostatų 46 punkte, galioja 1095 dienas nuo jų išdavimo datos, bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas.“

61 punktas – „Specialus leidimas panaikinamas, jei išnyko sąlygos, suteikiančios teisę į šį leidimą, [...]. Apie specialaus leidimo panaikinimą rinkliavą renkanti įstaiga specialaus leidimo turėtoją informuoja raštu jo prašyme nurodytu adresu ne vėliau kaip kitą darbo dieną po leidimo panaikinimo.“

13. Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų, patvirtintų Savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-552, galiojančių nuo 2025 m. rugsėjo 15 d. (aktuali redakcija):

46 punktas – „Specialūs grynųjų elektromobilių leidimai išduodami tik motorinių transporto priemonių, kuriose nėra vidaus degimo variklio (generatoriaus), valdytojams. Specialūs leidimai išduodami fiziniams asmenims, kurie yra deklaravę gyvenamąją vietą gyvenamosios paskirties objektuose Kauno mieste, juridiniams asmenims, kurių buveinės adreso registracijos vieta yra Kauno mieste, ir grynųjų elektromobilių dalijimosi paslaugą teikiančioms įmonėms.“

46³ punktas – „Nustačius, kad grynojo elektromobilio valdytojo – fizinio asmens gyvenamoji vieta nebėra deklaruota Kauno mieste arba grynojo elektromobilio valdytojo – juridinio asmens buveinės adresas nebėra registruotas Kauno mieste, arba grynųjų elektromobilių dalinimosi paslaugą teikianti įmonė nėra sumokėjusi rinkliavos, išduotas specialus leidimas panaikinamas.“

50 punktas – „Specialūs leidimai, nurodyti šių nuostatų 46 punkte, galioja 1095 dienas nuo jų išdavimo datos, bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas.“

Tyrimo išvados

14. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad jam išduotas specialus parkavimo leidimas Kauno mieste buvo panaikintas pasikeitus leidimo išdavimo sąlygų teisiniam reguliavimui. Taip pat jis teigia negavęs jokio pranešimo apie leidimo panaikinimą (pažymos 2.2 punktas) bei gavęs sprendimą sumokėti vietinę rinkliavą už savo transporto priemonės stovėjimą geltonojoje zonoje. Įvertinus tyrimo metu gautą informaciją, dokumentus, teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 8–13 punktuose, konstatuotina:

14.1. Vadovaujantis VSĮ 6 straipsnio 1 dalies 2 punktu ir 15 straipsnio 2 dalies 14 punktu, viena iš savivaldybių savarankiškųjų funkcijų yra vietinių rinkliavų nustatymas, o savivaldybių tarybos turi išimtinę kompetenciją priimti sprendimus teikti mokesčių, rinkliavų ir kitas įstatymų nustatytas lengvatas savivaldybės biudžeto lėšomis. Nagrinėjamu atveju Savivaldybės taryba yra patvirtinusi Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytais Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatus (Nuostatai 1, Nuostatai 2 ir jų aktuali redakcija pažymos 11-13 punktuose).

Pagal Nuostatų 1, galiojusią tuo metu, kai Pareiškėjas teikė prašymą dėl specialaus leidimo išdavimo, reikalavimus, specialūs leidimai grynųjų elektromobilių valdytojams buvo išduodami pateikus prašymą ir transporto priemonės registracijos liudijimą (46 punktas), o leidimai turėjo galioti 1095 dienas nuo jų išdavimo datos, bet ne ilgiau nei bus priimtas kitokį

teisinį reguliavimą nustatantis Savivaldybės tarybos sprendimas (50 punktas).

Pareiškėjui, atsižvelgus į jo 2025 m. gegužės 14 d. pateiktą prašymą ir jam atitikus Nuostatų 1 46 punkte įtvirtintas sąlygas leidimui gauti (pateikti prašymą ir transporto priemonės registracijos liudijimą), 2025 m. gegužės 14 d. buvo išduotas specialus parkavimo leidimas Kauno mieste. Apie išduotą leidimą Pareiškėjas buvo informuotas 2025 m. gegužės 14 d. elektroniniu pranešimu iš el. pašto dėžutės noreply@parkavimaskaune.lt į jo nurodytą pašto dėžutę. Pagal jau minėtus Nuostatų 1 reikalavimus, išduotas leidimas turėjo galioti 1095 dienas nuo jo išdavimo dienos („nuo 2025-05-14 iki 2028-05-14“), bet ne ilgiau nei bus priimtas kitokį teisinį reguliavimą nustatantis Savivaldybės tarybos sprendimas.

14.2. Kitokį teisinį reguliavimą nustatantis Savivaldybės tarybos sprendimas buvo priimtas 2025 m. liepos 8 d. ir įsigaliojo 2025 m. rugpjūčio 1 d. – tuomet įsigaliojo Nuostatai 2, pakeitę kai kuriuos Nuostatų 1 reikalavimus. Nuostatų 2 46 punkte neliko reikalavimo pateikti transporto priemonės registracijos liudijimą ir vietoj to buvo nustatyta, kad specialūs leidimai grynųjų elektromobilių valdytojams išduodami fiziniams asmenims, kurie yra deklaravę gyvenamąją vietą Kauno mieste, arba juridiniams asmenims, kurių buveinės adreso registracijos vieta yra Kauno mieste ir buvo papildyti nauju 46³ punktu, pagal kurį jeigu grynojo elektromobilio valdytojo fizinio asmens gyvenamoji vieta nebėra deklaruota Kauno mieste arba grynojo elektromobilio valdytojo juridinio asmens buveinės adresas nebėra registruotas Kauno mieste, išduotas specialus leidimas panaikinamas.

Savivaldybės mero teigimu (pažymos 5.4 papunktis), įsigaliojus šiems pakeitimams „Pareiškėjas nebeatitiko specialaus leidimo turėjimo sąlygų“, todėl jam išduotas specialus leidimas buvo panaikintas. Iš Seimo kontrolierei pateikto paaiškinimo matyti, kad Savivaldybės pozicija šiuo atveju vienareikšmė – „Nuostatuose 1 aiškiai išdėstyta, jog leidimo išdavimo sąlygos gali būti pakeistos ir nebeatitinkant naujų sąlygų leidimas bus panaikintas“ (pažymos 5.8 papunktis), tad Pareiškėjui išduotas leidimas, turėjęs galioti 1095 dienas, priėmus kitokias sąlygas nustatantį teisinį reguliavimą, vadovaujantis nauja Nuostatų redakcija, turėjo būti panaikintas.

14.3. Nuostatų 2 61 punkte nustatyta, kad apie specialaus leidimo panaikinimą rinkliavą renkanti įstaiga specialaus leidimo turėtoją informuoja raštu jo prašyme nurodytu adresu ne vėliau kaip kitą darbo dieną po leidimo panaikinimo. Tačiau Pareiškėjas Skunde nurodo: „jokio asmeninio pranešimo apie leidimo panaikinimą negavau – nei registruotu laišku, nei elektroniniu paštu, nei SMS, nors apie leidimo išdavimą buvau informuotas būtent asmeniškai el. paštu.“

Tyrimo metu Savivaldybės meras Seimo kontrolierei pateikė informaciją (pažymos 5.5 papunktis), kad „Pareiškėjas apie leidimo panaikinimą buvo informuotas iš anksto – 2025-07-18, Pareiškėjo prašyme išduoti leidimą nurodytu elektroniniu paštu“, taigi netgi anksčiau nei teisės akte nurodyta, kad turi būti pranešama ne vėliau kaip kitą darbo dieną po leidimo panaikinimo. Taip pat Seimo kontrolierei Savivaldybės pateiktoje informacijoje nurodyta, jog „Pareiškėjui buvo pateiktas išaiškinimas, kad [...] nuo 2025-08-02 išduotas elektromobilio leidimas netenka galios bei pateikta nuoroda su išsamiu paaiškinimu“ ir kad „2025 liepos 18 d. buvo išsiųsti du laiškai“ Pareiškėjui.

Taigi, nors Pareiškėjas Skunde nurodo, kad jokio pranešimo apie specialaus leidimo panaikinimą nėra gavęs, Savivaldybė teigia, kad Pareiškėjui buvo išsiųsti du pranešimai ir pateiktas išsamus paaiškinimas, nuo kada ir kodėl jo leidimas netenka galios. Tyrimo metu Seimo kontrolierei buvo pateiktas dokumentas – „informacijos išsiuntimo patvirtinimo faktas – UAB „Interneto vizija“ rašto kopija“, iš kurio matyti, kad pranešimai elektroniniu laišku Pareiškėjui iš tiesų buvo išsiųsti. Vis dėlto, Seimo kontrolierei nebuvo pateiktos išsiųstų laiškų kopijos, taip pat nepateiktas išsiųstų pranešimų turinys, todėl nėra galimybės patvirtinti, ar Savivaldybės nurodytas išaiškinimas Pareiškėjui iš tikrųjų buvo pateiktas.

14.4. Pagal VAĮ 3 straipsnio 1 dalies 4 punktą, viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės principu, o vadovaujantis VSĮ 4 straipsnio 1 dalies

5 punktu, vietos savivalda grindžiama teisėtumo principu, reiškiančiu, kad savivaldybės institucijų ir įstaigų veikla grindžiama Konstitucija, įstatymais ir kitais teisės aktais. Ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus, Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo nustatyta tvarka prižiūri Vyriausybės atstovai (VAĮ 70 straipsnio 1 dalis).

Kaip minėta (pažymos 4 punktas), Seimo kontrolierė kreipėsi į Vyriausybės atstovą, prašydama pagal kompetenciją patikrinti, ar Nuostatai 1 neprieštarauja aukštesnės galios teisės aktams, ypač atkreipiant dėmesį į Nuostatų 1 50 punkto atitiktį teisėtų lūkesčių, teisės aktų negaliojimo atgal, teisinio tikrumo principams.

Vyriausybės atstovas, pagal kompetenciją įvertinęs Nuostatus 1, priėjo prie šių išvadų (pažymos 6 ir 7 punktai):

– „50 punkte nustatytas specialiųjų leidimų galiojimo terminas nėra tiksliai ir aiškiai apibrėžtas – specialūs leidimai galioja 1095 dienas, bet priklausomai nuo Savivaldybės tarybos ateity priimtame sprendime nustatyto teisinio reguliavimo, galiojimo terminas (sąlygos) gali keistis. Tokiu būdu, nesant tiksliai nustatytam terminui, jų galiojimas nėra aiškus, o subjektai, kuriems išduoti specialūs leidimai atsiranda tam tikrame neapibrėžtume, kai jiems išduotas leidimas bet kada gali nustoti galiojęs, priklausomai nuo Savivaldybės tarybos valios“;

– „50 punkto nuostata „[...] bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas“, prieštarauja teisinio tikrumo principui“;

– „50 punkto nuostata toje dalyje, kurioje nurodyta, kad specialūs leidimai galioja „ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas“ prieštarauja ir *lex retro non agit* (įstatymo negaliojimo atgal) bei teisėtų lūkesčių principams“.

Taigi Vyriausybės atstovo vertinime konstatuota, kad Nuostatuose 1 įtvirtintas teisinis reguliavimas, pagal kurį specialieji leidimai galioja 1095 dienas, bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis (kitoks) Savivaldybės tarybos sprendimas, prieštarauja teisinio tikrumo, įstatymo negaliojimo atgal ir teisėtų lūkesčių principams. Šio tyrimo kontekste Seimo kontrolierė taip pat pabrėžia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas teisės aktus, privalo laikytis minėtų konstitucinių principų ir taip užtikrinti, kad yra veikiamas nuspėjamai, nuosekliai ir aiškiai, o asmenys gali planuoti savo elgesį remdamiesi tinkamai priimtu teisiniu reguliavimu, be netikėtų, nepagrįstų ir bloginančių teisinę padėtį priimtų sprendimų pokyčių.

Papildomai pažymėtina, kad, kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, pagal Konstituciją asmenys turi teisę pagrįstai tikėtis, kad jų pagal galiojančius teisės aktus įgytos teisės bus išlaikytos nustatytą laiką ir galės būti realiai įgyvendinamos; teisinį reguliavimą galima keisti tik laikantis iš anksto nustatytos tvarkos ir nepažeidžiant Konstitucijos principų bei normų; teisinio reguliavimo pataisomis negalima paneigti asmens teisėtų interesų ir teisėtų lūkesčių; reikalavimas, kad paskelbti įstatymai galiotų į ateitį ir neturėtų grįžamosios galios, yra svarbi teisinio tikrumo prielaida, esminis teisės viešpatavimo, teisinės valstybės elementas (be kitų, 2001 m. gruodžio 18 d., 2019 m. birželio 25 d. nutarimai), be kita ko, jau minėtų teisinio tikrumo, teisėtų lūkesčių ir teisės akto negaliojimo atgal principų.

Pabrėžtina, kad Nuostatų, be kita ko, jų 50 punkte nustatytu teisiniu reguliavimu nėra įtvirtinta iš anksto nustatytos tvarkos, iš kurios suinteresuoti asmenys galėtų suprasti, jog Nuostatus ketinama keisti (t. y. nėra apibrėžtos jokios aplinkybės, kurioms susiklosčius Nuostatai būtų keičiami) taip, jog jiems anksčiau išduoti leidimai neteks teisinės galios, pasikeitus leidimų išdavimo sąlygoms. Kitaip tariant, pagal Nuostatuose įtvirtintą teisinį reguliavimą Savivaldybės taryba savo sprendimu turi diskreciją bet kada ir bet kaip pakeisti Nuostatus ir taip nulemti visų iki tol išduotų leidimų galiojimo pabaigą, nepraėjus Nuostatuose apibrėžtam laikui, t. y. 1095 dienoms. Taigi esant tokiame teisiniame reguliavime nėra sudarytos prielaidos asmenims suprasti, kad jų įgytos teisės negalės būti išlaikytos nustatytą laiką ir realiai įgyvendintos. Pažymėtina ir tai, kad Savivaldybė, turėdama išimtinę

teisę nustatyti vietines rinkliavas, turi, be kita ko, teisę nustatyti rinkliavų lengvatas ir pasinaudojimo tomis lengvatomis sąlygas. Pavyzdžiui, manydama, jog nustatant kitokias nei iki tol specialių stovėjimo leidimų išdavimo sąlygas, bus išvengta galimų piktnaudžiavimo atvejų, Savivaldybė gali nuspręsti leidimų išdavimo sąlygas sureguliuoti kitaip. Vis dėlto, laikydamosi iš Konstitucijos kylančių teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo, teisinio saugumo principų, naujai nustatytas sąlygas specialiems stovėjimo leidimams gauti ji turėtų taikyti tik po teisės akto įsigaliojimo išduodamiems stovėjimo leidimams.

Vyriausybės atstovas 2025 m. spalio 9 d. teikimu Savivaldybės tarybai pasiūlė svarstyti Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytomis Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų 50 punkto pakeitimo, suderinant su teisės principais, klausimą. Šis klausimas turi būti apsvarstytas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo teikimo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą turi būti pranešama Vyriausybės atstovui raštu per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.

2025 m. rugsėjo 15 d. įsigaliojo nauji Nuostatų 2 pakeitimai. Vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytomis Kauno miesto vietomis automobiliams statyti nuostatų redakcijoje 50 punktas, nustatantis, kad „specialūs leidimai, nurodyti šių nuostatų 46 punkte, galioja 1095 dienas nuo jų išdavimo datos, bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimas“, šiuo metu, kai yra surašoma ši pažyma, vis dar galioja (pažymos 13 punktas).

Atsižvelgdama į visas šias aplinkybes, Seimo kontrolierė sprendžia, kad tikslinga kreiptis į Savivaldybės merą, prašant informuoti, kaip išspręstas klausimas dėl Vyriausybės atstovo 2025 m. spalio 9 d. teikimo ir koks sprendimas priimtas.

14.5. Atsižvelgiant į Vyriausybės atstovo išvadą, kurioje konstatuota, kad Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintų Nuostatų 50 punktas prieštaravo (prieštarauja) teisinio tikrumo, teisėtų lūkesčių bei įstatymo negaliojimo atgal principams, Seimo kontrolierės vertinimu, šio teisinio reguliavimo pagrindu 2025 m. rugpjūčio 2 d. priimtas administracinis sprendimas, kuriuo buvo panaikintas Pareiškėjui 2025 m. gegužės 14 d. išduotas specialus leidimas, turėtų būti peržiūrėtas ir panaikintas Savivaldybės iniciatyva.

VAĮ 16 straipsnyje įtvirtinta, kad viešojo administravimo subjektas gali pripažinti netekusiu galios savo arba įstatymų nustatytais atvejais žemesnio pagal pavaldumą viešojo administravimo subjekto priimtą neteisėtą administracinį sprendimą. Taigi, Savivaldybė gali imtis priemonių ir sprendimą panaikinti specialų stovėjimo leidimą pripažinti netekusiu galios, kas parodytų institucijos gebėjimą atsakingai vykdyti viešojo administravimo funkcijas, paisant teisinės valstybės principų. Seimo kontrolierė sprendžia, kad, vadovaujantis teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principais, tikslinga kreiptis į Savivaldybės merą, prašant imtis priemonių dėl 2025 m. rugpjūčio 2 d. administracinio sprendimo, priimto neteisėto (prieštaraujančio konstituciniams teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisės akto negaliojimo atgal principams) teisės akto pagrindu, – Pareiškėjui 2025 m. gegužės 14 d. išduoto specialaus leidimo panaikinimo – pripažinimo netekusiu galios, taip atkuriant Pareiškėjo teises ir sustiprinant pasitikėjimą Savivaldybės veikla bei teisinės valstybės principais grindžiamu viešuoju administravimu. Pažymėtina, kad Pareiškėjas, gavęs specialų stovėjimo leidimą Kauno mieste 2025 m. gegužės 14 d., pagrįstai tikėjosi, kad jam išduotas leidimas galios iki 2028 m. gegužės 14 d., kaip buvo jam nurodyta, ir niekaip negalėjo žinoti ar numanyti, jog Savivaldybės taryba šiuo laikotarpiu nuspręs keisti leidimo išdavimo sąlygas, dėl kurių pakeitimo jo turimas leidimas nustos galios anksčiau nurodyto laiko.

14.6. Atsižvelgiant į tai, kad neteisėto teisės akto pagrindu 2025 m. rugpjūčio 2 d. priimtas administracinis sprendimas, kuriuo buvo panaikintas Pareiškėjui 2025 m. gegužės 14 d. išduotas specialus leidimas, turėtų būti peržiūrėtas ir pripažintas netekusiu galios Savivaldybės iniciatyva, Seimo kontrolierės nuomone, taip pat turėtų būti peržiūrėtas ir klausimas dėl Pareiškėjo 2025 m. rugpjūčio 31 d. sumokėtos 25 eurų rinkliavos už transporto priemonės stovėjimą (pažymos 5.6 papunktis), nes šią rinkliavą Pareiškėjas

turėjo mokėti būtent dėl to, kad specialus leidimas buvo panaikintas. Tikslinga, kad Savivaldybės meras imtųsi priemonių spręsti klausimą dėl sumokėtos 25 eurų rinkliavos už transporto priemonės stovėjimą geltonojoje mokamoje zonoje grąžinimo Pareiškėjui.

15. Seimo kontrolierė, apibendrindama visa tai, kas pirmiau išdėstyta, pažymi, kad Savivaldybės administracija savo veikloje turi vadovautis gero administravimo, atsakingo valdymo, atsakomybės už priimtus sprendimus ir įstatymo viršenybės principais. Šiuo atveju Vyriausybės atstovo buvo prieita prie išvados, kad Savivaldybės tarybos priimta teisės akto nuostata, jog specialieji leidimai galioja 1095 dienas, bet ne ilgiau nei bus priimtas kitaip nustatantis (kitoks) Savivaldybės tarybos sprendimas, prieštarauja teisinio tikrumo, įstatymo negaliojimo atgal ir teisėtų lūkesčių principams. Pareiškėjo specialus leidimas dėl tokio teisinio reguliavimo buvo panaikintas ir jis patyrė neigiamas to pasekmes, tad Seimo kontrolierė pripažįsta, jog Pareiškėjo teisė į gerą administravimą buvo pažeista, ir jo Skundą pripažįsta pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

16. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl biudžetinės įstaigos „Parkavimas Kaune“, kurios steigėja yra Kauno miesto savivaldybė, darbuotojų veiksmų, panaikinus jam išduotą specialų parkavimo leidimą Kauno mieste ir įteikus sprendimą sumokėti vietinę rinkliavą už jo transporto priemonės stovėjimą geltonojoje zonoje, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

17. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 ir 17 punktais, Seimo kontrolierė Kauno miesto savivaldybės merui rekomenduoja:

17.1. informuoti, kaip išspręstas klausimas dėl Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse 2025 m. spalio 9 d. teikimo (pažymos 7 punktą ir 14.4 papunktį) ir koks sprendimas priimtas;

17.2. imtis priemonių dėl neteisėto teisės akto pagrindu 2025 m. rugpjūčio 2 d. priimto administracinio sprendimo – Pareiškėjui 2025 m. gegužės 14 d. išduoto specialaus leidimo panaikinimo – pripažinimo netekusiu galios;

17.3. imtis priemonių spręsti klausimą dėl sumokėtos 25 eurų rinkliavos už transporto priemonės stovėjimą geltonojoje mokamoje zonoje grąžinimo Pareiškėjui.

Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašoma informuoti **Pareiškėją ir Seimo kontrolierę** (rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus ir juos pagrindžiančius dokumentus Seimo kontrolieriui pateikti per E. pristatymo informacinę sistemą ar el. p. ombuds@lrski.lt).

Seimo kontrolierė

Jolita Miliuvienė